

LUKUOHJE:

Opetussuunnitelman perusteiden teksti mustalla fontilla

Eteläpohjalaiset tarkennukset vihreällä fontilla

10 KIELEEN JA KULTTUURIIN LIITTYVIÄ ERITYISKYSYMYKSIÄ

Kaikkien oppilaiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan perusopetuksessa huomioon. Jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan tuntemaan, ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen kansalaisen perustuslain mukaista oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin.

Tavoitteena on ohjata oppilaita arvostamaan eri kieliä ja kulttuureja sekä edistää kaksi- ja monikielisyttä ja siten vahvistaa oppilaiden kielellistä tietoisuutta ja metalingvistisiä taitoja. Koulutyöhön voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita, joissa opettajat ja oppilaat käyttävät kaikkia osaamiaan kieliä. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden ja heidän huoltajiensa ja yhteisönsä tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta, kielistä ja kulttuureista. Kulttuurista monilukutaitoa voidaan vahvistaa mediakasvatuksella ja ottamalla huomioon oppilaiden ja heidän perheidensä mediakulttuuri.

Perusopetuslain mukaan perusopetuksessa käytettävä kieli on suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Opetuskielenä voidaan käyttää myös muita kieliä, kun se ei vaaranna opetussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

ETELÄPOHJALAINEN PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA

Koulun toimintakulttuurissa huomioidaan kulttuurinen moninaisuus. On tärkeää, että eri kieli- ja kulttuuriryhmien oppilaat ovat osa kouluyhteisöä. Suomalaisen ja eteläpohjalaisen kulttuurin sekä muiden kulttuurien ominaispiirteitä ja perinteitä opitaan jokapäiväisessä arjessa.

10.1 Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisten opetuksessa erityisenä tavoitteena on tukea oppilaiden kasvamista kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä antaa heille mahdollisuus omaksua saamelainen kulttuuriperintö. Tavoitteena on lisätä oppilaiden valmiuksia toimia saamenkielisessä ympäristössä, oppia saamen kieltä ja saamen kielellä.

Saamelaisten kotiseutualueella asuvien saamen kieltä osaavien oppilaiden opetus tulee antaa pääosin saamen kielellä. Silloin kun perusopetus on saamenkielistä, sen erityisenä tavoitteena on vahvistaa saamen kielen osaamista ja kielen käyttöä. Opetus perustuu yhteisölliseen näkemykseen kielestä. Yhteisön jäsenyys ja osallisuus lujittuvat, kun oppilaat oppivat käyttämään kieltä yhteisölle ominaisella tavalla.

Saamen kielen ja kirjallisuuden opetuksessa otetaan huomioon eri saamen kielet ja niiden murteet sekä kielen sisältämä kulttuurinen tietous. Oppilaita ohjataan ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia ympäristöönsä sekä myönteisen viestintäilmapiirin rakentamisen tärkeyttä osana oman elämänsä hallintaa ja kielellistä tapakasvatusta. Kielellisten taitojen kehittyessä oppilaat

saavat valmiuksia osallistua ja vaikuttaa yhteisiin asioihin ja päätöksentekoon. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä ja arvostusta oman kieli- ja kulttuuritaustan merkityksestä sekä itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle että muille alkuperäiskansoille. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja arvostamaan myös muita kieliä ja kulttuureja.

Eteläpohjalainen perusopetuksen opetussuunnitelma

Saamelaiset

Saamelaisoppilaan identiteettiä tuetaan siten, että oppilaalla on mahdollisuus säilyttää yhteys omaan kieleensä ja kulttuuriinsa.

10.2 Romanit

Romanien opetuksessa erityisenä tavoitteena on vahvistaa oppilaiden identiteetin kehitystä ja tietoisuutta omasta historiasta ja kulttuurista. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Opetus vahvistaa romanien kieli- ja kulttuuriperinnön säilymistä yhteistyössä kotien kanssa.

Oppilaille pyritään tarjoamaan romanikielen opetusta. Mahdollisuuksien mukaan heille tarjotaan myös romanikielistä opetusta. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden ikä ja romanikielen taito ja hyödynnetään romanikielistä yhteisöä ja mediaa.

Eteläpohjalainen perusopetuksen opetussuunnitelma

Romanioppilaat

Suomen perustuslaissa on turvattu romanien oikeus oman kielen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Etelä-Pohjanmaalla tuetaan suvaitsevaisuuden ja hyvien etnisten suhteiden edistämistä sekä romanikulttuurin tuntemuksen lisäämistä. Kouluyhteisössä edistetään romanivähemmistön ja valtakulttuurin kohtaamista. Romanilasten koulunkäynnin tukemisessa painotetaan oppilaan ja hänen vanhempiensa vastaanottoa koulussa sekä romanikodin ja koulun yhteistyötä. Lakeuden Romanit ry toimii Etelä-Pohjanmaan alueella romanien etujärjestönä.

10.3 Viittomakieliset

Viittomakielisten opetuksessa erityisenä tavoitteena on vahvistaa oppilaiden viittomakielistä identiteettiä ja tietoisuutta omasta kulttuuristaan ja viittomakielisestä yhteisöstä. Opetuksessa hyödynnetään viittomakielistä yhteisöä ja mediaa. Viittomakieltä käyttävät oppilaat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Perusopetuslain mukaan kuulovammaisille tulee tarvittaessa antaa opetusta myös viittomakielellä. Lain perusteluiden mukaan ainakin viittomakieltä ensimmäisenä kielenä oppineille kuuroille opetus tulee antaa viittomakielellä. Viittomakielinen perusopetus voidaan toteuttaa joko viittomakielisessä ryhmässä tai ryhmässä, joka koostuu viittomakielisistä ja puhuttua kieltä käyttävistä oppilaista. Viittomakielisen perusopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaiden viittomakielen taitoa ja lisätä valmiuksia toimia erilaisissa ympäristöissä.

Viittomakielen ja kirjallisuuden opetuksessa oppilaat vahvistavat valmiuksiaan vuorovaikutukseen viittomakielellä osana oman elämänsä hallintaa. Vuorovaikutustaitojen kehittyessä he saavat

valmiuksia osallistua ja vaikuttaa yhteisiin asioihin ja päätöksentekoon. Viittomakielisille kuuleville annetaan viittomakielen opetusta mahdollisuuksien mukaan. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä viittomakielisen kommunikaation merkityksestä itselle ja viittomakieliselle yhteisölle.

Eteläpohjalainen perusopetuksen opetussuunnitelma

Viittomakieliset oppilaat

Viittomakieli on äänetön kieli, jolla voi ilmaista itseään samalla tavoin kuin muilla, puhutuilla kielillä. Siinä on esimerkiksi alueellisia murteita, juhlatyyliä sekä lasten jokeltelua kuten puhutuissa kielissä. Viittomakieliset voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisen perusopetuksen tavoitteena on vahvistaa oman äidinkielen (viittomakielen) avulla oppilaiden suomen kielen taitoa ja lisätä siten valmiuksia toimia erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

- [Kuurojen liitto ry](#)

10.4 Maahanmuuttotaustaiset oppilaat

Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden opetuksessa erityisenä tavoitteena on tukea oppilaiden monikielisyyttä sekä identiteettien ja itsetunnon kehittymistä. Siten oppilaat saavat valmiudet tasapainoiseen ja aktiiviseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden taustat ja lähtökohdat, kuten äidinkieli ja kulttuuri sekä maassaoloaika.

Maahanmuuttotaustaisia oppilaita rohkaistaan käyttämään osaamistaan kieliä monipuolisesti eri oppiaineiden tunneilla ja muussa koulun toiminnassa. Näin oman äidinkielen oppiminen ja käyttö tukevat eri oppiaineiden sisällön omaksumista ja oppilas oppii viestimään koulun oppiainesisällöistä myös omalla äidinkielellään. Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Oppilaille pyritään tarjoamaan oppilaan oman äidinkielen opetusta.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän valintaa kuvataan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän erityisessä tehtävässä.

Oppilaan oman äidinkielen ja suomen tai ruotsin kielen opetuksen ohella oppilaille annetaan tarvittaessa tukea myös muilla oppimisen osa-alueilla tasavertaisten oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi. Maahanmuuttotaustaiselle oppilaalle voidaan laatia suunnitelma opintoja varten. Mikäli oppilas on ilman huoltajaa alaikäisenä maahan tullut tai muu maahanmuuttajalapsi tai -nuori, jolle laaditaan kotoutumisen edistämiseksi annetun lain mukainen kotoutumissuunnitelma, voi oppilaalle laadittava suunnitelma olla osa sitä.

Eteläpohjalainen perusopetuksen opetussuunnitelma

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Maahanmuuttotaustaisilla oppilailla on oikeus S2-opetukseen. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (S2) -oppimäärän mukaan opiskelevat ne oppilaat, joiden suomen kielen taito ei ole kaikilla kielen osa-alueilla riittävää. Tavoitteena on, että oppilas siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

oppimäärän opiskelusta suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun, kun riittävä suomen kielen taito eri kielitaidon osa-alueilla ja yleisessä tiedonalojen kielessä on saavutettu.

S2-oppimäärä voidaan järjestää erillisenä opetuksena kokonaan tai osittain.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Maahanmuuttotaustaisen oppilaan oppimista tuetaan kielitietoisella opetuksella ja muilla oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä. Oppilas on myös oikeutettu saamaan ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja oppilaskohtaisia tukitoimia niitä tarvitessaan.

Oppilas ohjataan tarvittaessa opiskeluhuollon palveluihin.

Oman uskonnon opetus

Oman uskonnon opetus järjestetään perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti. Etelä-Pohjanmaalla opetusta voidaan järjestää myös etäyhteyksin.

Oman äidinkielen opetus

Oman äidinkielen opetus on perusopetusta täydentävää opetusta.

Ruotsin kieli

Maahanmuuttotaustaista oppilasta ei voida vapauttaa ruotsin kielen opiskelusta kuin erityisen painavista syistä. On varmistettava, että oppilas ja huoltajat ymmärtävät, mitä vaikutuksia vapautuksella on jatko-opintoihin ja tulevaisuuteen.

Arviointi

S2-oppimäärää opiskelevan oppilaan arviointi voi olla numeerista tai sanallista. Peruskoulun päättöarviointi on numeerinen. Arviointi kohdistuu aineenhallintaan, ei suomen kielen osaamiseen. Oppilas voi osoittaa osaamistaan monin eri tavoin. Kokeita laadittaessa on huolehdittava siitä, että oppilaalla on mahdollisuus osoittaa osaamisensa puutteellisesta kielitaidosta huolimatta. Oppilaan arviointi tapahtuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja eteläpohjalaisen opetussuunnitelman luvun 6 mukaisesti opetuksen järjestäjän linjaukset huomioiden.

Kodin ja koulun yhteistyö

Kodin ja koulun yhteistyöllä tuetaan sitä, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria.

Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus sekä tiedon ja tuen tarpeet. Oppilaan aiempi koulunkäyntihistoria selvitetään. Huoltajan kanssa keskustellaan opetuksen järjestämisen keskeisistä asioista. Tietoa Suomen koulujärjestelmästä ja -kulttuurista välitetään huoltajille. Tulkkipalvelua käytetään tarvittaessa.

10.5 Paikallisesti päätettävät asiat

Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon paikalliset, kieliin ja kulttuuritaustoihin liittyvät erityiskysymykset ja kuvataan, miten opetus järjestetään. Opetussuunnitelman laadinnassa tehdään yhteistyötä oppilaiden ja huoltajien sekä mahdollisesti erilaisten kieli- ja kulttuuriyhteisöjen kanssa.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten oppilaiden kielet, kielelliset valmiudet ja kulttuurinen tausta otetaan huomioon opetuksen järjestämisessä ja koulutyössä ja miten opetus käytännössä järjestetään
- minkälaisin toimenpitein oppilaiden kieli- ja kulttuuri-identiteettien kehittymistä tuetaan
- miten maahanmuuttotaustaisten oppilaiden siirtyminen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän opiskelusta suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärään tapahtuu
- järjestetäänkö oman äidinkielen opetusta sekä miten tiedotetaan huoltajia sen merkityksestä ja saatavuudesta
- käytetäänkö maahanmuuttotaustaisen oppilaan oppimisen tukena suunnitelmaa opintoja varten.